

УДК 378.6:37]:001.89:930

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2020-99-6-54-64>

## КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У СТРУКТУРІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

**М. О. Іотковська**

ORCID 0000-0002-7623-9996

*У статті висвітлено питання історіографії розвитку та становлення кафедр дошкільної педагогіки у структурі закладів вищої педагогічної освіти; схарактеризовано еволюцію наукової думки щодо зазначеної проблеми; акцентовано увагу на тих питаннях, які залишилися поза увагою вітчизняних дослідників та науковців сьогодення. Наголошено, що в науково-педагогічній літературі накопичено певний обсяг багажу знань із питань розвитку та становлення кафедр дошкільної педагогіки у структурі закладів вищої педагогічної освіти. Відсутність об'єктивної інтерпретації про розвиток та становлення кафедри дошкільної педагогіки в системі вищої освіти України не дозволяє відтворити повну картину і особливості її розвитку та спонукає до детальнішого науково-педагогічного та історичного аналізу з метою оптимального відтвореного досвіду з урахуванням майбутніх напрацювань та перспектив. Установлено, що головним завданням (оснотою науково-педагогічної діяльності) у закладі вищої освіти роботи кафедри як осередку освіти та виховання молоді були: набуття вищої освіти і кваліфікації в обраній галузі професійної діяльності; задоволення потреб суспільства в кваліфікованих спеціалістах з вищою освітою й науково-педагогічних кадрах вищої кваліфікації, організація і проведення фундаментальних пошукових і прикладних наукових досліджень з проблем дошкільної освіти, перепідготовка й підвищення кваліфікації викладачів і спеціалістів. Акцентовано увагу на тому, що сьогодні зростає потреба в оновленні змісту та напрямів наукової діяльності кафедр дошкільної педагогіки, про що зазначається у законодавчих документах «Про наукову й науково-технічну діяльність». Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 рр. тощо.*

**Ключові слова:** наукова діяльність, наукова школа, наукова думка, кафедра дошкільної педагогіки, науково-педагогічний досвід, заклад вищої освіти, фахівець.

**Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями.** Сучасний процес глобалізації і трансформації, який відбувається останнім часом в усіх сферах суспільного життя, знаходить своє відображення і у сфері вищого навчання, зокрема дошкільної ланки. У контексті розвитку демократії та незалежності України дедалі характернішим стає ускладнення поточних цілей і поставлених завдань щодо реформування вищої дошкільної ланки, оскільки саме вона з боку держави визначається провідною з-поміж масивного кола соціально-економічних обертів та духовно-культурного розквіту людства. Варіації, якими нині охоплено суспільство, зумовлюють не лише важливість наслідування новітніх аксіологічних орієнтирів світового освітнього простору, але й спонукають до розгляду та відтворення класичних педагогічних ідей, аналізують творчі та наукові пошуки щодо вивчення кращих історико-педагогічних традицій. Унікальним за характером та вагомістю науково-педагогічних та творчих здобутків видається досвід закладів вищої педагогічної освіти, зокрема кафедр дошкільної підготовки, де результативно впроваджувалися науково-дослідницькі та педагогічні ініціативи щодо пошуків шляхів вдосконалення освітнього процесу, підготовки педагогічних кадрів, формування наукового доробку, оновлення методичного і матеріально-технічного забезпечення.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор.** Аналіз стану наукової розробки проблеми засвідчив, що останнім часом історико-педагогічна наука збагатилася результатами досліджень, у яких здійснено спробу узагальнення теоретичних ідей і досвіду роботи кафедр, зокрема дошкільної педагогіки у структурі закладів вищої педагогічної освіти. Це надає підстави стверджувати про наявність у фаховій літературі масиву ґрунтовних напрацювань, що містять результати критичного переосмислення й узагальнення надбань теоретичного і практичного досвіду щодо розвитку та становлення кафедри дошкільної освіти у структурі закладів вищої педагогічної освіти, а отже і передбачає право університетської корпорації формувати власну стратегію, обирати пріоритети в навчанні та шляхи в проведенні наукових досліджень, якісного витрачання ресурсів, формування та профілювання програми, встановлювати власні критерії відбору професорсько-викладацького складу й прийому студентів на сучасному етапі.

Поодинокі точки бачення та ідеї щодо становлення і розвитку дошкільної педагогіки як науки знайшли відображення в працях З. Борисової, О. Лавріненко, О. Венгеловської, Т. Степанової, О. Лугіної,

А. Богуш, І. Улюкаєвої, Л. Артемової, Л. Машкіної, С. Попиченко та інших у контексті висвітлення генези педагогічної освіти в Україні.

Теоретико-методологічні й історико-філософські засади вивчення досліджуваного питання обґрунтовано в працях О. Адаменко, О. Антонової, Л. Березівської, М. Богуславського, С. Васильєвої, Л. Ваховського, С. Гончаренка, Л. Гриневиц та ін. Різноманітні аспекти історико-педагогічного студіювання означеного питання розкрито в роботах О. Гнізділової, О. Донченко, Т. Пантюк, С. Саяїної та ін. Окремі важливі науково-методичні проблеми навчання і виховання дітей дошкільного віку розглядали Л. Артемова, А. Богуш, О. Фунтікова та ін.

Особливу цінність для з'ясування проблеми та більш глибокого теоретичного усвідомлення слугують праці О. Башкір «Науково-педагогічна діяльність кафедр педагогіки у вищих навчальних закладах України (початок ХХ–ХХІ століття)», С. Сисоєва «Вища освіта України: реалії сучасного розвитку», О. Терентьєва «Тенденції розвитку університетської освіти в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття)», В. Курила «Освіта України і науково-технічний та соціальний прогрес: історія, досвід, уроки», О. Савченко «Теорія і практика розвитку вищої педагогічної освіти України в умовах інтеграційних процесів (кінець ХХ – початок ХХІ століття).

**Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.** Аналіз історіографії розвитку та становлення кафедри дошкільної педагогіки у складі закладу вищої педагогічної освіти не надає достатньо змістовної інформації, що дозволило б відтворити повну картину розвитку та становлення кафедри дошкільної педагогіки зазначеного періоду, а отже спонукає до подальшого глибокого наукового, історичного та педагогічного аналізу. Тематика наукового пошуку значною мірою доповнює дослідження вітчизняних авторів та сучасних науковців, надає змогу узагальнити та систематизувати матеріали з історії становлення та розвитку кафедр дошкільної педагогіки в структурі закладів вищої педагогічної освіти України.

**Мета статті** – здійснити комплексний ретроспективний аналіз розвитку та становлення кафедр дошкільної освіти вищої педагогічної освіти України та розкрити можливості сучасної інтерпретації і впровадження історико-педагогічних надбань в умовах сьогодення.

**Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів.** У контексті нашого дослідження важливим вбачається той факт, що висвітлення історії створення, розвитку та становлення кафедр дошкільної педагогіки тісно пов'язане функціонування наукових шкіл у галузі дошкільної освіти

України. На основі критеріїв урахування парадигми законодавчо-нормативних документів та засад стосовно науково-методичного забезпечення умов навчання, рушійних перевтілень щодо освітньої потреби громади у фахівцях та науково-педагогічних здобутках, нами окреслено певні етапи цього становлення: I етап сягає 60–70 років ХХ століття – з’являються науково-педагогічні напрацювання з-поміж дошкільної ланки; II етап 80 років ХХ століття – період розквіту та шанобливого ставлення до дошкільної наукової школи, що вбачався урізноманітненням і поглибленим вивченням тематики наукового пошукового кола; стосовно III етапу, який повертає у 90 роки ХХ століття, а отже й початку ХХІ століття – трансформації однорівневого досвіду наукових та педагогічних пошуків, ґрунтовної перебудови.

Питання дошкільного виховання та навчання дітей 60-х років ХХ століття розкривав науково-педагогічний досвід фахівців Слов’янської, Київської, Запорізької та Рівненської кафедр з дошкільної педагогіки. І надалі, у 70-х роках ХХ століття, до них долучаються колективи заново відкритих кафедр у великих містах, серед яких Харків, Глухів та Ніжин.

Ми погоджуємося із думкою вченої І. Улюкаєвої, яка зазначає 70-ті роки ХХ століття України значною активізацією науково-дослідницьких педагогічних пошуків дошкільної ланки. Шляхи розвитку досліджень визначалися завданнями виховання дітей дошкільного віку, а отже і мірою становлення педагогіки як науки, і загалом характеризувалися обширним охопленням проблем та пошуків дошкільної педагогічної освіти. Маємо на меті звернути увагу до наукового надбання авторського науково-дослідницького колективу вчених-колег з-поміж фахівців педагогічних інститутів (Київського, Слов’янського та Рівненського), які ще у 1974 році видали педагогічний посібник «Виховання і навчання дітей дошкільного віку». Науково-педагогічний склад фахівців-однодумців обґрунтували програмові завдання, тим самим відзначивши закономірності та відмінності стосовно розвитку дитячої психіки, де надали поради щодо їх урахування у всебічному гармонійному становленні дітей-дошкільників, наглядно розповівши про методики навчання і виховання дошкільників за чинними нормами та програмовими вимогами. І, на майбутнє, за участі представників кафедр дошкільної педагогічної освіти та науковців, зокрема, З. Борисова, Е. Вільчовського, К. Щербакової та А. Богуш, створювалися і оновлювалися програми виховання і навчання дітей дошкільного віку, у педагогічній періодиці друкувалися фахові статті, вивчався та узагальнювався передовий педагогічний досвід найкращих дошкільних кафедр закладів України, урізноманітнилися методи і прийоми роботи зі студентами. Доречно зауважити, що саме період 80-их та 90-их рр.

XX століття вагомий на виявлення наукового відкриття Л. Артемової та її учнів щодо необхідності розвитку соціальних почуттів, впливом явищ суспільного життя у процесі гри. Дослідницький та педагогічний доробок Л. Артемової, А. Богуш, З. Борисової, Е. Вільчковського у науковій та практичній діяльності допомагали педагогам, сприяли підвищенню професіоналізму та відкриттю методологічної зони щодо розвитку кола майбутніх науково-педагогічних пошуків та надбань дошкільної педагогічної освітньої думки (Улюкаєва, 2016).

Зауважимо, що і надалі перед органами освіти поставало важливе питання стосовно виховання дітей дошкільного віку висококваліфікованими фахівцями, тобто, безумовно, потребою та запитом закладів щодо нестачі конкурентних та компетентних фахівців, реалізацією планів та заходів, що і надалі сприяли початку в 1990 роках психолого-педагогічного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка спеціальності: «Дошкільне виховання». Підготовка перших фахівців у галузі дошкільного виховання здійснювалася досвідченими викладачами, доцентом Н. Гаркавенко, та О. Войналович, асистентом В. Степаненко, які працювали на кафедрі педагогіки і психології.

З огляду на нагальні потреби на факультеті відбулася реорганізація, і 30 серпня 1999 р. була створена кафедра дошкільної педагогіки (наказ № 144-к від 30.08.1999 р.), де першим керівником новоствореної кафедри постає М. Лещенко, перед якою стояло важливе завдання – створити дієздатний, творчий, дружній, готовий до життєвих випробувань колектив. У 2001 році кафедру дошкільної педагогіки очолила Н. Манжелій, яка доклала багато зусиль для зміцнення колективу. У 2006 році кафедра дошкільної педагогіки була перейменована в кафедру початкової і дошкільної освіти (протокол ученої ради ПДПУ імені В. Г. Короленка (наказ № 11 від 04.05.2006 р.) У 2006–2007 роках викладачі розпочали плідну роботу над оновленням та вдосконаленням методичного забезпечення курсів, які вивчаються за кредитно-модульною системою. Науково-педагогічним складом кафедри були підготовлені акредитаційні справи спеціальностей «Дошкільне виховання», «Початкове навчання», що надало можливості успішно пройти акредитацію, підтвердити відповідність кадрового складу, навчально-методичного та інформаційного забезпечення ліцензійним вимогам. За період діяльності кафедри суттєво підвищився науковий рівень викладачів, було захищено 9 дисертацій. На кінець 2010 р. всі штатні працівники мали науковий ступінь та вчене звання (Башкір, 2017).

Унікальним за характером і вагомістю наукових здобутків є досвід полтавських вчених щодо створення і проведення конференцій

всеукраїнських та міжнародних науково-практичних рівнів: «Впровадженню у дошкільних закладах Полтавщини інноваційних технологій» (2002 р.), «Психолого-педагогічні проблеми формування професіоналізму викладача вищої школи в умовах європейського виміру» (2006 р.), «Сучасні тенденції розвитку теорії і практики освіти дошкільної» (2010 р.).

Особливої уваги заслуговує діяльність кафедри дошкільної педагогіки ДВНЗ «ДДПУ» м. Слов'янська, що завжди була спрямована на виконання завдань, визначених законодавством України про вищу освіту. Висока якість викладання та рівень наукових досліджень створюють унікальні можливості для підготовки фахівців освіти, провідних учених та дослідників. Колектив кафедри дошкільної педагогічної освіти ДВНЗ «ДДПУ» (Н. Бондаренко, М. Головка, О. Дронова, В. Зінченко, Н. Георгян, Н. Кривошія, С. Курінна, А. Матусик, Т. Садова, Г. Шалигіна та ін.) плідно працював над реалізацією таких напрямів науково-дослідної роботи: забезпечення виходу на більш високий науковий рівень презентації доробку колективних монографій, організація наукових конференцій тощо; популяризації наукових досягнень викладачів через широке використання наукового доробку кафедри в освітньому процесі (авторські курси, семінари, майстер-класи тощо); продовження і розширення наукового партнерства з іншими закладами вищої освіти України та зарубіжжя.

Наукові пошуки педагогічних працівників кафедри дошкільної та корекційної педагогіки і психології імені проф. Т. Поніманської Рівненського державного педагогічного університету з впровадження нових методів навчання студентів схвалено Міністерством освіти України і рекомендовано до впровадження іншими закладами у низці листів МО України у 1990–1993 рр. Започатковані проф. Т. Поніманською ділові ігри у професійній підготовці вихователів дошкільних закладів поширені у вітчизняних періодичних виданнях. Складовою потужної кафедри є згуртований і вмотивований колектив викладачів, співробітників і студентів, саме тому кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) важливу увагу приділяє науково-педагогічному пошуку фахівців, становленням та укладанням навчальних посібників, підручників, монографій, публікацій у вітчизняних та закордонних виданнях, а також участі в наукових конференціях міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівнів.

У 2014 р. на факультеті дошкільної та технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету створено кафедру дошкільної освіти – центр інноваційної освітньої діяльності й методичних пошуків, науковий, культурний та національно-патріотичний осередок

регіону під керівництвом доктора педагогічних наук, доцента О. Ковшар. Оновлена історіографія навчального закладу розпочалася саме з проголошенням України Незалежною державою. Діяльність професорсько-викладацького колективу кафедри була спрямована на підвищення якості викладання за рахунок впровадження в навчальний процес сучасних методів і технологій, на вдосконалення виховної роботи серед студентів – майбутніх педагогів. Саме тому подальший розвиток пов'язаний зі збереженням традицій, запровадженням інновацій та наполегливою, творчою роботою за освітнім, науковим та культурно-просвітницьким напрямками.

Проголошення незалежності України (1991 р.), прийняття законів «Про освіту» (1991 р.), «Про наукову й науково-технічну діяльність» (1992 р.), наказу Міністерства освіти України «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» (1993 р.), національної Державної програми «Освіта» (Україна ХХІ ст.) (1993 р.) надали поштовх активному реформуванню, оновленню змісту педагогічної освіти, зміни становлення вихователя як особистості, інтелегента-інтелектуала й професіонала, зумовили реорганізацію майже всіх державних педагогічних інститутів в університети.

Зазначені процеси зумовили уточнення назв кафедр: «кафедра педагогіки дошкільної», «кафедра освіти дошкільної», «кафедра теорії та методики дошкільного виховання», «кафедра педагогіки та психології дошкільної освіти», «кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної)» тощо. Це призвело до розширення кола науково-педагогічної роботи кафедр у ЗВНО. Так, характерним, зокрема для навчально-виховного напрямку науково-педагогічної діяльності кафедр у ЗВНО, стало впровадження індивідуальних, диференційованих і групових форм навчання, проблемно-пошукових, дослідних методів, а також рольових ігор, тренінгів. Вивчення дисциплін здійснювалося за модульно-рейтинговою та модульно-кредитною технологіями. У роботі кафедр із майбутніми вихователями важливе місце посіла робота з організації й підготовки студентів до участі у всеукраїнських олімпіадах і конкурсах студентських наукових робіт із дошкільної педагогіки.

**Висновки і перспективи подальших досліджень.** Досвід наукової діяльності кафедри дошкільної педагогіки в структурі ЗВПО України – органічний складник культури, дієвий чинник становлення й розвитку вітчизняної педагогічної освіти, невід'ємна частина сучасного історико-педагогічного пошуку.

Аналіз праць історико-педагогічного бібліографічного та філософського спрямування дав можливість підтвердити актуальність теми

наукової діяльності кафедр дошкільної педагогіки ЗВПО в наукових пошуках минулого, з'ясувати ступінь розробленості відповідної теми й визначити проблематику, що не знайшла до цього часу належного наукового осмислення. Проблема наукової діяльності кафедр дошкільної педагогіки ЗВПО має історичний характер.

### Література

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України: підручник. Київ : Либідь, 2006. 424 с.
2. Ваховський Л. Ц. Методологія дослідження історико-педагогічного процесу: постановка проблеми. *Шлях освіти*. 2005. №2. С. 7-11.
3. Башкір О. І. Науково-педагогічна діяльність кафедри педагогіки у вищих педагогічних навчальних закладах України: історико-педагогічний аспект: монографія. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2017. 518 с.
4. Гнізділова О. Грані науково-педагогічної діяльності академіка А. М. Богуш. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. Додаток 1 до Вип. 31, Том V (47): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Київ : Гнозис, 2013. С. 112-121.
5. Дошкільна освіта в персоналіях (до ювілею професора К. Й. Щербакової). *Наукове видання / упоряд. О. Г. Брежнева, Л. В. Макаренко*. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2016. 248 с.
6. Саяпіна С. А. Публікації та дисертації вітчизняних авторів із питань виховання та навчання дітей дошкільного віку (1969 р. – початок ХХІ століття): бібліограф. покажчик. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. 281с.
7. Улюкаєва І. Г. Історія дошкільної педагогіки: підручник. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2016. 424 с.
8. 50 років служіння освітянській справі: Короткий нарис історії факультету дошкільної освіти та практичної психології ДВНЗ «ДДПУ» / Автори-уклад.: Амаг'єва О. П. та ін. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2015. 162 с.

### References

1. Artemova, L. V. (2006). *Istoriia pedahohiky Ukrainy: pidruchnyk [History of pedagogy of Ukraine: textbook]*. Kyiv: Lybid (ukr).
2. Vakhovskiy, L. Ts. (2005). Metodolohiia doslidzhennia istoryko-pedahohichnoho protsesu: postanovka problemy [Methodology of studying the historical-pedagogical process: problem setting]. *Shliakh osvity*, 2, 7–11 (ukr).
3. Bashkir, O. I. (2017). *Naukovo-pedahohichna diialnist kafedry pedahohiky u vyshchyykh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy: istoryko-pedahohichnyi aspekt: monohrafiia [Scientific-pedagogical activities of the department of pedagogy in higher pedagogical educational institutions of Ukraine: historical-pedagogical aspect: monograph]*. Kharkiv: Ivanchenko I. S. Publishing House (ukr).
4. Hnizdilova, O. (2013). *Hrani naukovo-pedahohichnoi diialnosti akademika A. M. Bohush [Facets of scientific-pedagogical activities of Academician A. M. Bohush]*



- A. M. Bohush]. *Humanitarnyi visnyk DVNZ "Pereiaslav-Khmelnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody". Dodatok 1 do Vyp. 31, Vol. V(47): Tematychnyi vypusk "Vyshcha osvita Ukrainy u konteksti intehtratsii do yevropeiskoho osvitnoho prostoru"*, 112–121. Kyiv: Hnozys (ukr).
5. Brezhnieva, O. H., & Makarenko, L. V. (Eds.). (2016). *Doshkilna osvita v personalitakh (do yuvileiu profesora K. I. Shcherbakovoi). Naukove vydannia [Preschool education in personalities (for the anniversary of Professor K. I. Shcherbakova)]*. Vydavnychi budynok Melitopolskoi miskoi drukarni (ukr).
  6. Saiapina, S. A. (2016). *Publikatsii ta dysertatsii vitchyznianykh avtoriv iz pytan vykhovannia ta navchannia ditei doshkilnogo viku (1969 r. – pochatok XXI stolittia): bibliohraf. pokazhchyk [Publications and theses of domestic authors on issues of upbringing and training preschool children (1969 – the beginning of the 21<sup>st</sup> century): bibliographic index]*. Sloviansk: B. I. Matorin Publishing House (ukr).
  7. Uliukaieva, I. H. (2016). *Istoriia doshkilnoi pedahohiky: pidruchnyk [History of preschool pedagogy: textbook]*. Kyiv: Vydavnychi Dim "Slovo" (ukr).
  8. *50 rokiv sluzhinnia osvitiianskii spravi: Korotkyi narys istorii fakultetu doshkilnoi osvity ta praktychnoi psykhoholii DVNZ "DDPU" [50 years of services to education: a brief essay of history of the faculty of preschool pedagogy and practical psychology of SHEI "DSPU"]*. Amatieva O. P. et al. (Eds.). Sloviansk: B. I. Matorin Publishing House (ukr).

## КАФЕДРА ДОШКОЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ В СТРУКТУРЕ УЧРЕЖДЕНИЙ ВЫСШЕГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ИСТОРИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

**М. А. Иютковская**

*В статье освещены вопросы историографии развития и становления кафедр дошкольной педагогики в структуре учреждений высшего педагогического образования; охарактеризована эволюция научной мысли по данной проблеме; акцентировано внимание на тех вопросах, которые остались без внимания отечественных исследователей и ученых современности. Отмечено, что в научно-педагогической литературе накоплен определенный объем знаний по вопросам развития и становления кафедр дошкольной педагогики в структуре учреждений высшего педагогического образования. Отсутствие объективной интерпретации о развитии и становлении кафедры дошкольной педагогики в системе высшего образования Украины не позволяет воссоздать полную картину и особенности ее развития и побуждает к более детальному научно-педагогическому и историческому анализу с целью оптимального воспроизведения опыта с учетом будущих наработок и перспектив. Установлено, что главной задачей (основой научно-педагогической деятельности) в заведении высшего образования работы кафедры как центра образования и воспитания молодежи были: приобретение высшего образования и квалификации в избранной области профессиональной деятельности; удовлетворение потребностей общества в квалифицированных*

спеціалістах с вищим образованием и научно-педагогических кадрах высшей квалификации, организация и проведение фундаментальных поисковых и прикладных научных исследований по проблемам дошкольного образования, переподготовка и повышение квалификации преподавателей и специалистов. Акцентируется внимание на том, что сегодня растет потребность в обновлении содержания и направлений научной деятельности кафедр дошкольной педагогики, о чем говорится в законодательных документах «О научной и научно-технической деятельности», Стратегии развития высшего образования в Украине на 2021-2031 гг. и т.д.

**Ключевые слова:** научная деятельность, научная школа, научная мысль, кафедра дошкольной педагогики, научно-педагогический опыт, учреждение высшего образования, специалист.

## DEPARTMENT OF PRESCHOOL PEDAGOGY IN THE STRUCTURE OF INSTITUTIONS OF HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATION: HISTORICAL ASPECT

M. O. Iotkovska

*The article covers the issues of the historiography of development and formation of departments of preschool pedagogy in the structure of institutions of higher pedagogical education; the evolution of scientific thought on this problem is characterized; the emphasis is placed on those issues that have remained out of the attention of domestic researchers and scholars of today. It is emphasized that in the scientific and pedagogical literature a certain amount of knowledge has been accumulated on the issues of development and formation of departments of preschool pedagogy in the structure of institutions of higher pedagogical education. The lack of an objective interpretation on the development and formation of the departments of preschool pedagogy in the higher education system of Ukraine does not allow recreating the complete picture and features of its development and encourages a more detailed scientific, pedagogical, and historical analysis with the aim of an optimal reproducible experience, taking into account future developments and prospects. It is established that the main task (the basis of scientific and pedagogical activity) of work of departments in the institution of higher education as a center of education and upbringing of youth were: acquiring higher education and qualification in the chosen branch of professional activity; meeting the needs of society in qualified specialists with higher education and scientific-pedagogical staff of higher qualification; organizing and conducting basic investigations and applied studies concerning the problems of preschool education; retraining and advanced training of teachers/lecturers and specialists. It is emphasized the fact that today there is a growing need to update the content and directions of scientific activities of departments of preschool pedagogy, as stated in the legislative documents "On Scientific and Scientific-Technical Activities", the Strategy for Development of Higher Education in Ukraine during 2021–2031, etc.*

*Keywords:* Scientific activities, scientific school, scientific thought, department of preschool education, scientific-pedagogical experience, institution of higher education, specialist.

**Іотковська Марина Олександрівна** – аспірант кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаського державного педагогічного університету» (м. Слов'янськ, Україна). E-mail: iotkovskamarina@ukr.net

**Иотковская Марина Александровна** – аспирант кафедры педагогики высшей школы ГВУЗ «Донбасского государственного педагогического университета» (г. Славянск, Украина). E-mail: iotkovskamarina@ukr.net

**Iotkovska Maryna Olexandrivna** – Postgraduate of the Department of Pedagogy of Higher School of SHEI "Donbas State Pedagogical University" (Sloviansk, Ukraine). E-mail: iotkovskamarina@ukr.net